

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ НАУКИ І ОСВІТИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ
НАМНУКРАЇНИ»
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА
АКАДЕМІЯ»ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
КВНЗ «ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ, ІНКЛЮЗИВНОЇ І ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТИ

20 жовтня 2022

Збірник наукових праць

Харків 2022

УДК: 376+37.04:316.61+37.091.3:613

А 43

Редакційна колегія:

Головний редактор – *Бойчук Юрій Дмитрович*, д. п. н., професор, член кореспондент НАПН України, ректор ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

Заступник головного редактора – *Бережна Світлана Вікторівна*, д. філософ. н., професор, проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

Члени редакційної колегії:

Бацилєва Ольга Валеріївна – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Галій Алла Іванівна – кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Коваленко Вікторія Євгенівна – кандидат психологічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри спеціальної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Комісова Тетяна Євгенівна – кандидат біологічних наук, доцент, професор кафедри, завідувач кафедри анатомії і фізіології людини імені Я.Р. Синельникова, координатор з наукової роботи факультету природничої, спеціальної і здоров'язбережувальної освіти

Микитюк Сергій Олександрович – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету природничої, спеціальної і здоров'язбережувальної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди,

Науменко Наталія Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

«Актуальні питання спеціальної, інклюзивної і здоров'язбережувальної освіти», (20 жовтня 2022 р.) / за загальною редакцією проф. Бойчука Ю. Д. – Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022.

У збірці представлено матеріали регіонального круглого столу метою якого було обговорення питань створення здоров'язбережувального і безпеко-орієнтованого освітнього середовища у закладах освіти в умовах військового стану, визначення шляхів збереження фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я дітей, підлітків та студентської молоді в умовах військового стану, досвіду здоров'язбережувальної роботи в закладах освіти в умовах військового стану; висвітлення технологій навчання, виховання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами в закладах спеціальної освіти та з інклюзивним навчанням в умовах військового стану.

Для фахівців у галузі спеціальної та інклюзивної освіти, викладачів, аспірантів і здобувачів закладів вищої освіти

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Протокол № 11 від 16.11.2022 р.

©Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Козачек Н.О., Павлова А.О. Особливості проведення пропедевтичної педагогічної практики для студентів 2 курсу ХНПУ імені Г.С. Сковороди в умовах військового стану	70
Козлов А.В., Козлов А.В. Шляхи формування загальних компетентностей майбутнього фахівця спеціальної освіти засобами дисципліни «фізичне виховання» в умовах воєнного стану	73
Колупаєва Н.Л. Психологічна корекція комунікативної діяльності молодших школярів з інтелектуальними порушеннями	77
Комратова Л. В. Шляхи корекції наочно-образного мислення дітей молодшого шкільного віку з легким інтелектуальним порушенням	82
Корсун С.О. Перспективи використання гурткової роботи спортивно-оздоровчого профілю при вирішенні завдань соціалізації підлітків з інтелектуальними порушеннями	87
Кашубіна О.О. Корекція порушень наочно-образного мислення слабозорих дітей із ЗПР засобами конструювання	94
Криловецька І. В. Можливості та сфера застосування соціальних історій у психокорекційній роботі з дітьми з розладами аутистичного спектра	100
Кришталь А.І., Тютюнник В.В., Щербак І. М., Дрожик Л. В., Пашинський П. П. Застосування здоров'язберезувальних технологій здобувачами вищої освіти в умовах дистанційного навчання та воєнного стану	104
Литвинова Ю. Вивчення проблеми корекції заїкання в дітей старшого дошкільного віку засобами арттерапії в умовах воєнного часу.....	107
Лугова М.С. Війна очима дітей дошкільного віку: шляхи збереження психічного здоров'я в умовах стресу	111
Маракіна А. Г. Вплив популярної української музики на психічне здоров'я та культурну самоідентифікацію студентської молоді в умовах воєнного стану.....	113
Матяш О.М. Зерно патріотизму – у кожне дитяче серце.....	119
Мірошниченко О.М, Бойчук Ю.Д., Дрожик Л.В. Використання дидактичних ігор та ігрових прийомів у роботі з розвитку мовлення старших дошкільників з інтелектуальними порушеннями	124
Нікуліна С. М. Особливості еколого-краєзнавчої роботи з молодшими школярами з інтелектуальними порушеннями	129
Парасюк І. Ф. Визначення рівня розвитку дрібної моторики у дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ	134
Парфілко В. В. Дослідження особливостей переживання травматичних подій: результати та перспективи	137
Пегліванян Д.І. Здоров'язберезувальні технології в практиці роботи закладу дошкільної освіти.....	140

також формуються навички експериментального дослідження з різними матеріалами та фарбами, стимулюється пізнавальний інтерес, бажання самостійно виконати малюнок, дізнатися про щось невідоме.

Корекція мислення за допомогою малюнка здійснюється через проєкцію індивідуальних відчуттів дитини, відображає ставлення дитини до оточуючих, а головне – до себе. Використання нетрадиційних технік зображувальної діяльності допомагає дитині зорієнтуватися у просторі, оцінити властивості предметів, скорегувати сенсорний розвиток. Ці техніки значно впливають на операційні компоненти мислення (аналіз, синтез, узагальнення, порівняння), на ефективність вирішення наочно-образних завдань; на формування позитивної самооцінки дитини; на звільнення від негативних почуттів; мотивацію інтересу до інтелектуальної діяльності, до пізнання світу та мистецтва.

Отже, нетрадиційні техніки зображувальної діяльності є дуже дієвим засобом для формування та корекції мислення дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Цей засіб можна використовувати як елемент психокорекції, впливаючи тим самим і на якість вербального контакту.

Література

1. Voityuk I. Non-traditional technique of multiple activities as a means Of correction of the thought of older preschools. 2019. № 4. С. 95-100.
2. Половіна О. Педагогічний супровід образотворчої діяльності дітей: розширюємо можливості, збагачуємо досвід. Вихователь-методист дошкільного закладу. № 9. С. 45-49.
3. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Ч. II. Навчання і виховання дітей. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. 224 с.
4. Хохліна О. П. Корекційно-розвивальна робота в спеціальних закладах освіти для дітей з порушеннями психофізичного розвитку: теоретичний аспект проблеми. Виховання людей з особливими потребами. 2004. № 1(3). С. 291-295.

Корсун С.О.

магістрант спеціальності «Олігофренопедагогіка»
Науковий керівник: Галій А.І
кандидат біологічних наук, доцент
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОГО ПРОФІЛЮ ПРИ ВИРІШЕННІ ЗАВДАНЬ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПІДЛІТКІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Діти з особливостями розвитку є однією з незахищених категорій населення. Саме тому вирішення проблем таких дітей на сьогоднішній день є однією з найважливіших необхідних дій соціальної політики держави, соціальних установ, спеціалістів із соціальної роботи та громадських організацій. Створення умов для успішної соціальної адаптації «особливих» дітей у сучасному суспільстві – це

завдання не лише державних та соціальних установ, а й громадських організацій, а також безпосередньо тих, хто найчастіше взаємодіє з дитиною – її батьків.

Незважаючи на актуальність цієї проблеми, кількість вітчизняних досліджень в цій галузі, на нашу думку, є недостатньою. Більшість робіт присвячено розвитку соціально-побутової та трудової адаптації дітей з порушеннями інтелекту, а вивченню психологічних та соціальних механізмів інтеграції до соціуму дітей та підлітків даної категорії з урахуванням їх потенційних можливостей, не приділяється належної уваги. У зв'язку з цим при недостатній розробці проблеми психологічних механізмів соціалізації дітей та підлітків з помірними та тяжкими порушеннями інтелекту багато підходів до виховання та навчання стають малоефективними.

В той же час, аналіз теоретичних джерел з вказаної проблеми доводить, що саме цілеспрямовано організоване навчання та виховання є засобом для передачі дитині з інтелектуальними порушеннями соціального досвіду, навчання її соціальним формам та способам діяльності, бо саме в процесі навчання можлива найбільш повна самореалізація та розкриття потенційних можливостей особистості дитини з порушенням інтелекту.

Так, наприклад, М.В. Філіпова відзначає: «Що при недостатній, на сучасному етапі, розробці проблеми психологічних механізмів соціалізації дітей та підлітків з помірними та тяжкими порушеннями інтелекту багато підходів до виховання та навчання стають малоефективними. При цьому, на думку дослідниці, саме цілеспрямовано організоване навчання та виховання є засобом для передачі підліткам з порушеннями інтелекту соціального досвіду, навчання їх соціальним формам та способам діяльності, саме в процесі навчання можлива найбільш повна самореалізація та розкриття потенційних можливостей особистості дитини з інтелектуальними порушеннями». [6, 11]

Дійсно, сьогодні багато підходів до процесу соціалізації дітей з помірною та тяжкою інтелектуальною недостатністю не приносять очікуваних результатів. У зв'язку з цим, на нашу думку, необхідно створювати умови, що стимулюють активність дітей, викликають у них бажання взаємодіяти з середовищем, допомагають розвивати у дитини з порушеннями інтелекту орієнтацію на переживання іншої людини, здійснювати емоційну оцінку реакції інших людей, налагоджувати взаємини із нею.

Звертаючись до пошуку методів соціалізації підлітків з інтелектуальними порушеннями, відзначимо також думку Н. М. Снісарь, В. В. Пономарьова, відносно того, що сучасний суспільний розвиток висуває більш високі вимоги до навчання та виховання молодого покоління. Об'єктивно зростає потреба у формуванні нової людини, соціально активної, що володіє суб'єктивними властивостями та перебуває у процесі постійного розвитку своїх можливостей. Разом з тим спостерігається дефіцит позитивного впливу на дітей та підлітків і особливо дітей з різними порушеннями у розвитку всіх інститутів соціалізації, сім'ї, установ культури, освіти, засобів масової інформації. [5, 102]

На думку А. М. Висоцької, потреба дітей та підлітків з порушеннями у розвитку у визначенні свого місця у соціумі, прагнення до самопізнання, самозміни, самореалізації, з одного боку, стимулюються суспільними процесами, а з іншого — обмежуються небажанням або невмінням дорослих визнати суспільно-гуманну цінність і створити умови для підлітків з інтелектуальними порушеннями для реалізації їх права на самостійність та соціальну самодіяльність. А.М. Висоцька зазначає також, що у суспільстві недостатньо розроблені та сформовані спеціально-педагогічні умови для гармонійного розвитку дітей та підлітків з порушеннями у розвитку, формуванні індивідуальних соціально значущих якостей. [1, 213-214]

Аналіз теоретичних підходів до проблеми соціалізації підлітків з порушеннями інтелекту на сучасному етапі доводить, що одним із найважливіших засобів успішної соціальної адаптації, корекції та компенсації порушених функцій є фізична культура та спорт. Фізичне виховання дозволяє позитивно впливати на рухову сферу та пізнавальні процеси, підвищуючи активність та цілеспрямованість діяльності. Це доводять дослідження сучасних авторів, присвячені ролі фізичної культури та спорту у розвитку дітей з обмеженими можливостями здоров'я.

Так, наприклад, високу роль фізичного розвитку для соціалізації дітей з порушеннями інтелектуальної сфери відзначає Т.Ю. Нікіфорова, наголошуючи, що наявність інтелектуальних порушень у дітей, як правило, поєднується з аномальним розвитком їхньої рухової сфери. Причому провідною причиною, що ускладнює формування цієї категорії підлітків рухових умінь і навичок, є порушення моторики. Це, своєю чергою, негативно позначається на процесах фізичного розвитку, соціалізації особистості, розвитку пізнавальної активності [2, 19].

На думку Т.Ю. Нікіфорової, для категорії осіб, які мають обмеження у психічній та/або фізичній сферах, рухова активність є однією з основних умов життєзабезпечення, засобом підтримки працездатності. Однак особлива роль руху полягає в тому, що він служить «... способом розвитку всіх зон кори великих півкуль мозку, координації міжцентральної зв'язків, формування рухових взаємодій, аналізаторних систем, пізнавальних процесів, корекції та компенсації недоліків у фізичному та психічному розвитку» [2, 22].

Н.Г. Романова, узагальнюючи досвід соціалізації дітей та підлітків з порушеннями інтелекту на сучасному етапі, зазначає, що за кордоном, порівняно з Україною, накопичено великий позитивний досвід використання різних видів рухової активності для дітей з порушенням інтелекту. Систематично виконувани довольні рухи, на думку зарубіжних дослідників, чинять стимулюючий вплив на діяльність нервової системи, завдяки тому, що за допомогою умовно-рефлекторних зв'язків у роботу залучаються нові нервові механізми. Позитивно впливаючи на моторику, вони позитивно впливають на функціонування та розвиток вищих психічних процесів, які, в свою чергу, є умовою успішного соціального розвитку [4, 110].

Є.С. Нурімов відзначає, що одним із важливих питань, які стоять перед суспільством, є інтеграція між особливими та здоровими дітьми. Вирішення цього

завдання для корекційних педагогів, психологів, соціальних працівників, супроводжується на сучасному етапі багатьма проблемами. Цілеспрямоване використання різних форм фізичної активності в роботі з такими дітьми, на думку автора, допоможе забезпечити їм:

- інтегруватися з іншими здоровими дітьми та соціалізуватися у суспільстві;
- незважаючи на їх можливості, сприймати себе нарівні з іншими людьми;
- незважаючи на свою самотність, відчувати себе як здорові діти;
- гідність поваги особливих дітей та пізнання своїх прав. [3, 34]

Теоретичний аналіз процесу соціалізації як педагогічного явища дозволив нам виділити його зміст як структуру з такими взаємозалежними компонентами:

1. Комунікативний компонент, який вбирає у собі все різноманіття форм і способів оволодіння мовою та мовою.
2. Поведінковий компонент - це велика і різноманітна сфера дій, моделей поведінки, які засвоює дитина.
3. Ціннісний компонент є системою проявів мотиваційної сфери особистості.

Отже, однією з причин, що ускладнюють формування рухових умінь та навичок у дітей із порушеннями інтелекту, є порушення моторики. А це у свою чергу негативно впливає на фізичний розвиток, на розвиток пізнавальної та трудової діяльності, соціально-трудової та правової адаптації. У процесі спеціально організованого і цілеспрямованого навчання виховання відхилення у розвитку дитини коригуються, згладжуються і компенсуються.

Виходячи з вищесказаного, нами було висунуто припущення про те, що залучення підлітків з інтелектуальними порушеннями до гурткової роботи фізкультурно-спортивного профілю буде сприяти їх розвитку та соціалізації.

Для перевірки нашої наукової гіпотези було дібрано методики емпіричного дослідження. Це такі методи як діагностика самооцінки Дембо-Рубінштейн (модифікація А.М. Парафіян) націлена на визначення рівня самооцінки. Ця методика базується на безпосередній оцінці себе підлітками.

Для виявлення рівня комунікативних властивостей ми застосували методику «Комунікативні та організаторські схильності (КОС-1)» (Синявський-Федоришин), а для дослідження комунікативних навичок ми застосували тест «Чи вмієте ви слухати?» за методикою М. Снайдера, методика «Оцінка емоційної та комунікативно-поведінкової сфери дітей з тяжкими порушеннями розвитку» В.В. Ткачова.

Дослідження проводилось у дистанційній формі. Усі учасники добровільно брали участь у експерименті.

У дослідженні взяли участь підлітки з помірними інтелектуальними порушеннями, у кількості 10 осіб, а також їх батьки. Вік досліджуваних склав від 12 до 15 років. Підлітки (Марія А., Данило Д., Ярослав Ч., Руслан Г., Богдан П., Ілля

П., Владислав З., Тетяна З., Максим К., Давид Ч.), які займаються у гуртку «легка атлетика» протягом 6 місяців і більше. Усі діти є вихованцями КЗ «Зеленогайська спеціальна школа» Харківської обласної ради.

На етапі когнітивного експерименту ми отримали такі результати за методикою діагностики самооцінки Дембо-Рубінштейн (модифікація А.М. Парафіян) було встановлено, що не виявилось дітей, які мають високий рівень самооцінки, троє з десяти мають середній рівень самооцінки, відповідно це 30% підлітків, це говорить про те, що вони достатньо оцінюють себе та свою діяльність, а не змогли оцінити себе семеро підлітків з десяти, а це 70%, вони не здатні критично оцінювати власні можливості (див. таблиця 1).

Таблиця 1

Високий		Середній		Низький	
К-сть	%	К-сть	%	К-сть	%
0	0	3	30	7	70

Результати дослідження за методикою діагностики самооцінки Дембо-Рубінштейн (модифікація А.М. Парафіян), n – 10.

Проведення дослідження щодо виявлення рівня комунікативних властивостей за методикою «Комунікативні та організаторські схильності (КОС-1)» (Синявський-Федоришин), ми отримали такі результати (див. таблиця 2).

Отримані результати за цієї методикою показують, що тільки 1 особа, тобто 10% опитуваних характеризується високим рівнем комунікативних схильностей, у складних ситуаціях вони почувають себе впевненими, спроможні самостійно вирішувати проблеми, мають потреби у постійному знайомстві та взаємодії, два підлітки, а це 20% респондентів мають середній рівень комунікативних можливостей. Такі підлітки відчують потребу у контактах з іншими людьми, намагаються відстоювати свою позицію, проте потенціал даних схильностей нестійкий. Сім із десяти підлітків, відповідно це 70% опитуваних, мають низький рівень комунікативних навичок, ці результати говорять про те, що підлітки цієї категорії, не відчують потребу у спілкуванні, мають проблеми у встановленні контактів, не відстоюють власну позицію та мають обмежене коло спілкування.

Таблиця 2

Високий		Середній		Низький	
К-сть	%	К-сть	%	К-сть	%
1	10	2	20	7	70

Результати дослідження за методикою «Комунікативні та організаторські схильності (КОС-1)» (Синявський-Федоришин), n – 10

Також проведене нами визначення за тестом «Оцінка самоконтролю у спілкуванні» (за М. Снайдером) засвідчили, що жодний респондент не виявив

результатів на високому рівні самоконтролю у спілкуванні, ті які потенційно вміють у різних ситуаціях керувати своїми емоціями. П'ять осіб з опитуваних, тобто 20% мають середній рівень самоконтролю, такі бали за цією методикою, говорять про нестриманість та емоційність у поведінці. Решта 50% мають низький рівень самоконтролю (див. таблиця 3).

Таблиця 3

Високий		Середній		Низький	
К-сть	%	К-сть	%	К-сть	%
0	0	5	50	5	50

Результати за тестом «Оцінка самоконтролю у спілкуванні» (за М. Снайдером)

В цілому можна зазначити, що на етапі констатувального експерименту ми виявили, що більшість підлітків, з помірними інтелектуальними порушеннями мали недостатню самооцінку, низькі комунікативні можливості, та незначні здібності до самоконтролю у спілкуванні, вони не йшли на контакт з однолітками, були замкнуті, мало емоційні, не впевнені у своїх силах та почували себе не досконалими. Що свідчать результати у таблицях.

Залучення цих дітей до гурткової роботи спортивно-оздоровчого профілю, завдяки участі у змаганнях та тренування з іншими дітьми, на фоні спільних інтересів та перемог над собою, досягнення спільної мети, роботі у команді, вони вийшли з соціальної ізоляції, підвищили самооцінку впевненість та віру в себе, стали більш взаємодіяти між собою та звичайними дітьми, з'явилась зацікавленість новою інформацією, знайомствами з іншими дітьми, прага до перемог та відкриття в собі нових можливостей.

Математично-статистичний аналіз емпіричних даних також дозволив виявити статистично значимі розбіжності у вияві всіх виділених нами в межах дослідження компонентів соціалізації підлітків з порушеннями інтелекту в залежності від залученості до гуртків фізкультурно-оздоровчого профілю, а саме «легкої атлетики», що свідчить про підтвердження висунутої нами гіпотези. За даними опитування батьків також було виявлено значущі розбіжності у прояві емпатії, рівня емоційного розвитку та комунікативних здібностей підлітків вибірки. А саме у дітей які займалися у цьому гуртку значно покращилися самодисциплінованість, догляд за собою, комунікація між собою на фоні спільних інтересів, та комунікації з іншими дітьми (які не мають порушень інтелекту), дуже покращилися показники фізичних якостей вихованців, такі як: координація рухів, сила, швидкість. Також покращилась пам'ять та увага. В цілому учні стали більш життєрадісними та впевненими у собі. Про що свідчать результати даних наших респондентів після відвідування гуртка фізкультурно-оздоровчого профілю, а саме «легкої атлетики».

Проведений зріз даних результатів за методикою діагностики самооцінки Дембо-Рубінштейн (модифікація А.М. Парафіян) було встановлено, що двоє підлітків, а це 20% , тобто кількість дітей за цим показником підвищилась, мають високий рівень самооцінки, п'ятеро осіб, тобто 50% має середній рівень самооцінки, а число тих, хто недооцінюють себе змінилось і їх стало троє в групі опитуваних осіб, а це 30%.

Також повторне дослідження за методикою вивчення комунікативних та організаторських схильності показують, що результат покращився до трьох дітей в групі осіб, а це 30% опитуваних, що характеризуються високим рівнем комунікативних схильностей, п'ять осіб - 50% підлітків мають середній рівень комунікативних схильностей і зменшилось число підлітків до двох у групі осіб, які мають низький рівень.

За результатами дослідження, за тестом «Оцінка самоконтролю у спілкуванні» (за М. Снайдером) засвідчили, що в групі осіб, які мають високий рівень самоконтролю у спілкуванні виявився 1 респондент, тобто 10%, сім осіб - 70% досліджуваних мають середній рівень самоконтролю, решта два підлітки -20% мають низький рівень оцінки самоконтролю.

Також були проведені тестування з розвитку фізичних якостей дітей (швидкість, сила, швидко-силові) на початку у перші дні занять у гуртку «легка атлетика» та через 6 місяців:

З 10 дітей у перші дні занять у гуртку мали показники середнього рівня п'ятеро підлітків - 50% та 50% достатнього рівня.

Після занять у гуртку «Легка атлетика» протягом 6 місяців результати значно покращилися: високий рівень показали 4 учнів що скало (40%), достатній рівень 6 учнів (60%).

Таким чином, можемо зробити висновок про те, що залучення підлітків з порушеннями інтелекту до гуртків спортивно-оздоровчого профілю сприяє формуванню комунікативного, поведінкового, ціннісного компонентів соціалізації, а також розвитку емпатійних реакцій, емоційному розвитку, розвитку комунікативно-поведінкової сфери, що підтверджує висунуту нами наукову гіпотезу.

На нашу думку, саме фізичне виховання дозволяє позитивно впливати на рухову сферу та пізнавальні процеси, підвищуючи активність та цілеспрямованість діяльності. У цьому стає актуальним пошук ефективніших шляхів соціалізації підлітків із порушеним інтелектом, зокрема шляхом методів фізичного виховання, вкладених у підвищення рівня рухової підготовленості, формування рухових здібностей і пізнавальної активності.

Література

1. Висоцька А.М. Педагогічні умови формування соціальної поведінки учнів з порушеннями психофізичного розвитку / А.М.Висоцька // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету: Серія соціально-педагогічна. Вип.7 / За ред.О.В. Гаврилова, В.І.С.

2. Нікіфорова Т. Ю. Методика корекції координаційних здібностей у підлітків з порушеннями інтелекту // Фізична культура та спорт. - № 2. 2017., с. 16 – 22.
3. Нурімов Є. С. Методи визначення емоційного стану дітей з порушеннями опорно-рухового апарату // Євразійський союз вчених. № 7. 2020., с. 31 – 36.
4. Романова Н. Г. До питання про вдосконалення рухових якостей у підлітків з розумовою відсталістю // Молодий вчений. № 10. 2019., с. 108 – 115.
5. Снісар Н. В., Пономарьов В. В. Фізичне виховання дітей з порушеннями інтелекту // Молодий вчений. № 2. 2020., с. 99 – 105.
6. Філіпова М. В. Сучасні підходи до проблеми соціалізації особистості дітей з помірними та тяжкими порушеннями інтелекту // Психологія і педагогіка: методика та проблеми практичного використання. № 3. 2016., с. 8 – 13.

Кашубіна О.О.

магістрант спеціальності «Олігофренопедагогіка»

Науковий керівник: Галій А.І.

кандидат біологічних наук, доцент

Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди

КОРЕКЦІЯ ПОРУШЕНЬ НАОЧНО-ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ СЛАБОЗОРИХ ДІТЕЙ ІЗ ЗПР ЗАСОБАМИ КОНСТРУЮВАННЯ

Одним з найважливіших напрямків у вирішенні проблеми корекції наочно - образного мислення слабозорих дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР) виступає організація занять зі складних видів діяльності, а саме різних видів конструювання, які сприяють розвиткові дитини, здатні задовольнити її пізнавальні потреби, допомогти у формуванні емоційно-вольової сфери, мовлення, становленні особистості дитини.

Питання закономірностей нормотипового та розвитку з порушенням дітей вивчали Л.С. Виготський, О.В. Запорожець, Г.М. Дульнев, О.М. Леонт'єв, О.Р. Лурія та ін. Особливості розвитку мисленнєвої діяльності дітей із ЗПР представлені у роботах Б.Г. Ананьєва, Г.О. Люблинської, В.С. Мухіної. Вплив конструювання на розвиток дитини вивчали О.В. Запорожець, О.М. Леонт'єв, Н.П. Сакуліна, К.Д. Ушинський, Д.Б. Эльконін.

Використання lego - технологій у роботі з молодшими школярами аналізували О.В. Михеєва, С. Пейперт, П.А. Якушкін. Застосування конструкторів, як засобів корекційного впливу істотно змінює способи орієнтування дитини у навколишньому світі, привчає її виділяти істотні зв'язки та відношення між об'єктами, що приводить до росту його інтелектуальних можливостей. Школярі починають орієнтуватися не тільки на мету, а й на засоби її досягнення. А це змінює їх ставлення до задачі, веде до оцінки власних дій. У молодшого школяра формується більш узагальнене сприйняття навколишньої дійсності, він починає осмислювати власні дії, прогнозувати хід простих явищ, розуміти прості тимчасові та причинні залежності. [1]